

Biztonsági kihívások a Báb el-Mandeb tengerszorosban

Security Challenges in the Bab el-Mandeb Strait

Scott N. Romaniuk

https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2025.2.3

Összefoglaló: Az Irán, a Hamász és a Hezbollah által támogatott húszik (*Ansár Alláh*, vagyis „Isten segítői”) a tengeri hibrid hadviselésük részeként 2023 októberében támadást indítottak a Vörös-tengeren és a Báb el-Mandeb szoroson áthaladó nemzetközi kereskedelmi hajókkal szemben, s ezzel a közel-keleti konfliktus új fejezetét nyitották meg a stratégiai tengeri átkelőhelyen. Az Amerikai Egyesült Államok válaszul 2023 decemberében egy nemzetközi koalíció élén megindította az *Operation Prosperity Guardian* nevű hadműveletet, amelynek keretében számos, összehangolt légi és haditengerészeti támadást folytattak a jemeni húszik állásai ellen. A Báb el-Mandeb hamarosan olyan forró ponttá vált, ahol állami és nem állami szereplők (*non-state actor*, NSA) egyaránt részt vesznek a felek között. Azonban az államok eltérő stratégiákat alkalmaznak a válságra adott válaszaik során: egyesek nem vesznek részt az USA által vezetett műveletekben, inkább alternatív módszereket keresnek a helyzet kezelésére. A jelen tanulmány a húsziknak a Báb el-Mandebnél folytatott tengeri hibrid hadviselését, az állami válaszokat, valamint a konfliktusnak a helyi, regionális és globális biztonságra gyakorolt hatásait vizsgálja, angol, arab, orosz és kínai nyelven megjelent elsődleges és másodlagos források felhasználásával.

Kulcsszavak: Báb el-Mandeb, szorosok, kiberinfrastruktúra, geopolitika, húszik, Irán, *Prosperity Guardian* hadművelet, tenger alatti kábelek

Abstract: The Houthis (*Ansar Allah/Ansarullah*, or “Helpers of God”), supported by Iran, Hamas, and Hezbollah, launched attacks on international trade routes through the Red Sea and the Bab el-Mandeb Strait in October 2023 as part of their maritime hybrid warfare, opening a new chapter in the Middle East conflict at the strategic sea crossing. In response, an international coalition led by the United States of America started *Operation Prosperity Guardian*, a series of coordinated air and naval strikes against Houthi positions in Yemen. The Bab el-Mandeb has quickly become a hot spot, with both state and non-state actors (NSA) involved. However, states have adopted different strategies in their responses to the crisis: some have not participated in US-led operations, but rather have sought alternative ways to deal with the situation. This study examines the Houthis’ maritime hybrid warfare in the Bab el-Mandeb, state responses, and the impact of the conflict on local, regional, and global security, drawing on primary and secondary sources published in English, Arabic, Russian, and Chinese.

Keywords: *Bab el-Mandeb, straits, cyber infrastructure, geopolitics, Houthis, Iran, Operation Prosperity Guardian, submarine cables*

Bevezetés

A tengeri fojtópontok, szűk keresztmetszetek kulcsszerepet játszanak az alapvető áruk globális mozgásában, és a jelentőségük csak növekedett a mai összekapcsolt és digitális világban. A szorosok, vagyis a fojtópontot jelentő tengeri átjárók lehetőségeket és fenyegetéseket egyaránt hordoznak magukban, s a típusuk és a jelentőségük a helyszínük szerint változik. E stratégiai helyek (vagy erőforrások) esetén az egyensúly felbomlása váratlan következményekhez vezethet: akár politikai instabilitáshoz, kedvezőtlen gazdasági hatásokhoz és a konfliktusok áttérjedéséhez. A fojtópontok olyan geopolitikai eszközként is szolgálhatnak, amelyek korlátozzák vagy növelik az állami és a nem állami szereplők hatalmát és befolyását – azok céljaitól, szándékaitól és cselekedeteitől függően. E jellemzőjük drámai módon megkülönbözteti őket a hagyományos kereskedelmi útvonalaktól. A Vörös-tengert az Ádeni-öböllel összekötő Báb el-Mandeb egy ilyen kritikus kereszteződés, amelynek a helyzete messzemenő hatással bír a nemzetközi kereskedelemre. Bár a kulcsfontosságú fojtópontok pontos számáról vita folyik, a Báb el-Mandeb mindenképpen a legjelentősebbek egyikének tekinthető. A történelem során a kormányok és a birodalmak mindig is elismerték a szorosnak a geostratégiai fontosságát, de az az utóbbi években drámaian megnőtt, így a modern kor egyik legtöbb problémát generáló fojtópontjává vált.

A palesztinokkal való szolidaritás jegyében a jemeni húszik – a Hezbollah és az iráni vezetésű „ellenállási tengely” más tagjainak a támogatásával – 2023 októberében elkezdtek célba venni az izraeli kereskedelmi hajókat, illetve azokat a vízi járműveket, amelyek az állításuk szerint Izraellel álltak összefüggésben. A húsz támadások kiterjedtek a hagyományos katonai és az irreguláris erők alkalmazására, a kibertámadásokra, az információk hadviselésre és a gazdasági zűrzavar keltésére, amelyek arra kényszerítettek számos nagyobb hajózási vállalatot, hogy alternatív útvonalakon szállítsák a rakományait.¹ A húsziknak a Vörös-tengeren és a Báb el-Mandebnél végrehajtott támadásai ismét bizonyították, hogy a tengeri szorosok nemcsak fontos átkelőhelyek, hanem potenciális feszültség- és konfliktusforrások is. Ezek a rajtaütések megmutatták, hogyan használják ki a nem állami szereplők – a jelen esetben a húszik – a tengeri hibrid hadviselést a globális fojtópontot, rávilágítottak a hagyományos katonai válaszok korlátaira, az állami reakciók eltéréseire, valamint a hosszú távú vagy szélesebb körű konfliktus lehetőségére.

Ebben a cikkben azt vizsgálom, hogy a húszi tengeri hibrid hadviselése hogyan növelte a Báb el-Mandebben a válságot. A kormányok és a nem állami szereplők szerepeire és válaszaira – a céljaikra és a motivációikra, valamint a koordinált, illetve az egyoldalú reagálásaira – fókuszálok, különös tekintettel az Egyesült Államokra, Iránra, Indiára, Oroszországra és Kínára. A tanulmányból kiderül, hogy mit takar a „tengeri hibrid hadviselés” fogalma, továbbá kvalitatív kutatás keretében dolgozza fel az angol, arab, orosz és kínai nyelvű elsődleges és másodlagos forrásokat. A következő fejezetben a Báb el-Mandeb stratégiai jelentőségét vizsgálom, utána a főszereplő húsziakra és a hibrid tengeri hadviselésükre összpontosítok. Azt követően a terjedő konfliktus részletes tárgyalása – a húszi támadások alapvető jellemzőinek és jelentőségének az ismertetése, továbbá a katonai válaszoknak és a geopolitikai rivalizálások elmélyülésének a bemutatása – történik. A cikk az államok és a nem állami szereplők válaszaival folytatódik – amelyek egyik (negatív) eleme a szomáliai kalózkodás újjáéledése is. Végül a Báb el-Mandebnek mint digitális fojtópontnak a sebezhetőségét magyarázom, s az anyagot a következtetés zárja.

A Báb el-Mandeb stratégiai fontossága

A Báb el-Mandeb [a szomorúság/könnyek kapuja] az arab mitológiából kapta a nevét: arra a sok-sok emberre utal, akik az ázsiai és az afrikai kontinenst egymástól elválasztó földrengés és az azt követő árvíz miatt lelték halálukat.² A szoros választja el Afrika szarvát az Arab-félsziget déli csücskétől; a szélessége 30, a hossza pedig 112 kilométer.³ Ez a kulcsfontosságú, de mindössze két hajózási sávot jelentő tengeri folyosó – a definíciója szerint nemzetközi vízi út – köti össze az Indiai-óceánt és a Vörös-tengert. A Báb el-Mandeb stratégiai jelentősége a földrajzi elhelyezkedésében, valamint a számos fontos területhez való közelségében rejlik: pl. nyugaton az Afrika-fokhoz, amely Eritrea és Dzsibuti területét foglalja magában, keleten pedig Jemenhez, az Ománi-öbölhöz, az Arab-tengerhez és a Hormuzi-szoroshoz.

A Báb el-Mandeb a Vörös-tenger keleti bejárata, egy 2500 kilométer hosszú vízi út, amely a Szezi-csatornához vezet, és a becslések szerint a világkereskedelem 12-15 százaléka (nagyjából 1 billió dollárnyi áru) halad át rajta. Ez a globális konténerforgalom 30, a tengeri olaj 12, a cseppfolyósított földgáz (*liquefied natural gas*, LNG) 8 és a globális gabonakereskedelem szintén 8 százalékat jelent.⁴ A Perzsa-öbölből származó nyersolaj és földgáz nagy része – a Szezi-csatornán vagy a Sumed vezetéken (Suez–Mediterranean Pipeline) keresztül – szintén áthalad a Hormuzi-szoroson és a Báb el-Mandeben. Az utóbbi ellenőrzi a két óceán közötti hozzáférést, és elválasztja, illetve összeköti a keletet és a nyugatot, ami elengedhetetlenné teszi a globális kereskedelem és energiaáramlás során az igénybe vételét. Azonban – más tengeri átjáróktól eltérően – a Báb

el-Mandeb egy politikailag érzékeny és instabil régióban található, ami fokozza a stratégiai jelentőségét és a globális rendszerre való hatását. A hajóút megszakadása azonnali és széles körű következményekkel járhat a globális gazdaságra és biztonságra egyaránt.

A Báb el-Mandeb a régmúltban évszázadokon keresztül vonzó útvonal volt az Ázsia, a Közel-Kelet és Afrika között kereskedelmet folytató civilizációk és birodalmak számára. Azonban később, egészen a Szezei-csatorna 1869-es megnyitásáig, a szárazföldi utakat biztonságosabbnak tartották, mint az egyre veszélyesebbé vált szorost. A csatorna elkészülte után viszont a Báb el-Mandeb geopolitikai értéke jelentősen megnőtt: hirtelen számottevő bővülés volt tapasztalható a folyosón áthaladó hajózásban, s végül az lett az elsődleges útvonal Európa és Ázsia összekapcsolására.⁵ Egyszer a Brit Birodalom szolgálatában állt, máskor az ellátásban és a logisztikában játszott kulcsszerepet (a világháborúk és a hidegháború idején), és mind a mai napig komoly figyelmet fordítanak rá a különböző érdekelt felek.

1. ábra⁶

A Báb el-Mandeb tengerszoros

A Báb el-Mandebben meglévő mai feszültségek előzményei a Közel-Kelet múltbeli konfliktusaiban keresendők. 1973-ban – a hidegháborús enyhülés időszakában, illetve a jom kippuri háborút követően – az Olajexportáló Arab Országok Szövetsége (*Organization of Arab Petroleum Exporting Countries*, OAPEC) bejelentette, hogy blokkolni fogják az Irán Nyugat-barát rezsimjéből Izrael felé tartó olajszállító hajókat.⁷ Az embargót érvényesítő egyiptomi hajók visszafordították az olajszállító tankereket, s ezzel megakadályozták, hogy Izrael olajellátmányhoz jusson az egyetlen vörös-tengeri kikötőjében, Éjlatban (Eilatban). Míg a nemzetközi közösség többsége a két fő frontra – Sínai-félszigeten és a Golán-fennsíkon folytatott harcokra – összpontosított, az OAPEC egy harmadik gazdasági frontot nyitott meg Izrael életvonalának elvágására: a Báb el-Mandeb blokádját.⁸ A történelmi eseményeknek ez a pillanatképe kiemeli a vízi út geopolitikai jelentőségét: egyes államoknak a szembenállásuk során betöltött stratégiai értékét, másoknak pedig a gazdasági sebezhetőségben játszott szerepét.

A húszik és a hibrid tengeri hadviselés a Báb el-Mandebnél

A húszik

A jemeni húshi mozgalom egy síita (zajdita) fegyveres politikai és vallási szervezet, amelynek a bázisai az ország északi részén találhatók. 2014-ben a csoport elfoglalta a Jemeni Arab Köztársaság fővárosát, Szanaát a kormányerőktől, de jelenleg az ország negyedik legnagyobb városából, a Vörös-tenger partján fekvő el-Hudajdából irányít. A zajdi többségű területeken jelentős politikai hatással és támogatással bíró csoport rendkívül hatékony katonai erővé nőtte ki magát, s körülbelül 350.000 kiképzett harcossal rendelkezik – azaz a hadereje több mint a tízszerese az egy évtizeddel ezelőttinek.⁹ A húshikat gyakran Irán helyettesének vagy bábjának tekintik, mivel tagjai az „ellenállás tengelyének – egy olyan, szélsőséges csoportokat is magában foglaló szövetségnek, amelynek a tagjai hűségesek Iránhoz –, bár önálló döntéshozatali hatáskörrel rendelkező, különálló nem állami szereplőként működnek. A stratégiai helyzetük közvetlen hozzáférést biztosít számukra a Vörös-tengerhez, ami lehetővé teszi, hogy hatékonyan akadályozzák a Vörös-tengeren és az Ádeni-öblön keresztül a Báb el-Mandeb felé irányuló tengeri forgalmat.

Hibrid tengeri hadviselés

Frank G. Hoffman definíciója szerint a tengeri hibrid háború egy olyan „háborús forma, amely az aszimmetrikus tengeri taktikákat, a kifinomult fegyvereket és a terrorista tevékenységet kombinálja”, illetve az a „háború formáinak a fúziója”,

amelyben „elmosódik a határ a hagyományos és az aszimmetrikus háború között”, miközben „egyszerű és kifinomult technológiákat egyaránt alkalmaz, innovatív módon”.¹⁰ Mindezek a vonások a húszik tökéletesen jellemzik: számos hadviselési módot alkalmaznak, amelyek a „hagyományos képességektől, szabálytalan taktikáktól és formációktól a terrorista cselekményeken át (pl. megkülönböztetés nélküli erőszak és kényszer) a bűnözői rendbontásig” terjednek.¹¹ Akárcsak a Hezbollah 2006-ban, a húszik is gondosan kielemezték a nyugati típusú hadseregek erejét és sebezhetőségeit, valamint az általuk védett társadalmakat és a strukturális jellemzőiket, miközben a tengeren a gerillaharcmodorra jellemző, szabálytalan háborút folytattak.¹² A húszik taktikai, műveleti és stratégiai módszerei kihasználják azon komplex terepek, „a sűrű városi dzsungel és a zsúfolt partvidékek” nyújtotta lehetőségeket, „ahol a világ népességének és gazdasági tevékenységének a többsége összpontosul”, hogy megnöveljék a konfliktus költségeit, meghosszabbítsák az időtartamát, feltárják az ellenfél gyenge pontjait, diszkreditálják őket, és gyengítsék az akaratukat.¹³

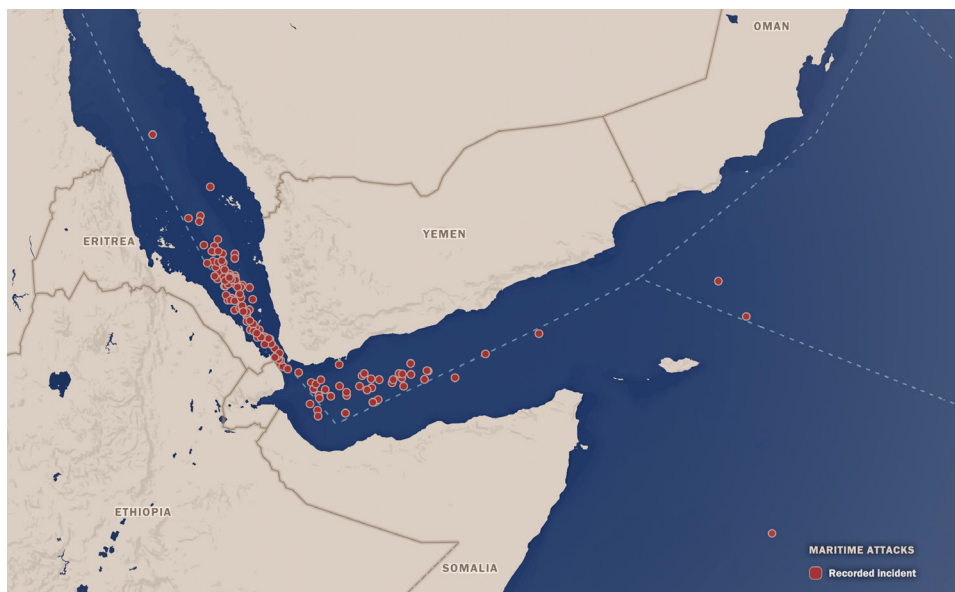
Ezen az elmosódott határú harctéren a húszik a fejlett hagyományos képességeket aszimmetrikus taktikákkal kombinálták. Ez lehetővé tette számukra, hogy kiszámíthatatlanná váljanak, kihasználják a meglévő előnyeiket, miközben váratlan módon olyan újakat keressenek, amelyekre nehéz reagálni. A hibrid háborúk többféle alakot öltenek, polimorfok. A különböző tevékenységek többszörös csomópontúak, amelyek megvalósítása során improvizációra és a helyzethez való alkalmazkodásra is szükség van az egymást erősítő hatások elérése érdekében.¹⁴ Anélkül, hogy túlbecsülnénk az erejüket és a képességeiket, talán a húszik jelentik a legrelevánsabb példáját a kortárs hibrid hadviselésnek. Bebizonyították, hogy képesek túllépni a csatatér határain, kihasználni a tengeri hálózatok és szorosok sebezhetőségeit, megakadályozni az ellenfelek lépéseit és katonai manővereit, miközben biztosítják a saját fennmaradásukat. A taktikaik, műveleteik és stratégiaik eredményei a hibrid kihívók történelmi előnyeire alapulnak, s fontos leckéket, követhető és továbbfejleszthető példákat nyújtanak más szélsőséges csoportok számára.

Konfliktus és geopolitika a Báb el-Mandebben

A húszik a támadásaik során különböző fegyverek és taktikák kombinációját alkalmazták, amely a rakétáktól és drónoktól kezdődően a tengeri drónokon át a legénységgel rendelkező és anélküli hajókig terjedt – ez utóbbiak a hajók ellen alkalmazandó ballisztikus rakéták robotrepülőgépek mellett tevékenykednek. A felsorolt fegyvereket konténerhajók és olajszállító tankerek megrongálására és elsüllyesztésére használták, miközben a csoport más típusú hajók ellen is támadást indított, és számos esetben eltérítette azokat. A húszik rakétái és drónjai több mint száz hajót támadtak meg a Vörös-tengeren, az Ádeni-öbölben

2. ábra¹⁵

A nemzetközi hajóforgalom akadályozását célzó húszi támadások
a Báb el-Mandebnél

és az Arab-tengeren, és a csapásaik nem csak a kereskedelmi hajókra korlátozódtak.¹⁶ A Fehér Ház arról számolt be, hogy 2023 óta 174 támadás érte az amerikai hadihajókat – amelyek között szerepeltek dróntámadások, cirkáló rakéták és ballisztikus rakéták becsapódásai –, valamint 145 a kereskedelmi hajókat.¹⁷

A húszi támadások következtében 53 százalékkal csökkent a Szezi-csatornán áthaladó áruk mennyisége, és körülbelül 60 százalékkal a Báb el-Mandebnél. A hajóforgalom nagyjából 65 százalékát ugyanis a társaságok a Jóreménység foka felé terelték el, amelyet biztonságosabb lehetőségnek találtak, bár az úgy 6000 kilométerrel (3.720 mérfölddel) hosszabb távot és pluszheteket jelentett.¹⁸ Az Európai Unió valamelyik tagállamához tartozó hajóinak kb. 60 százaléka azóta megkerüli Afrikát, ami arra készítette az uniós tagállamokat, hogy egy nagyjából 17 millió eurós missziót küldjenek a vörös-tengeri kereskedelmi hajózás védelmére.¹⁹ A húszi rajtaütései előtt évente huszonezer kereskedelmi hajó haladt át a Vörös-tengeren. A számuk alig felére csökkent, miután a csoport elkezdte célba venni őket. Az Éjlatban zajló kereskedelmi tevékenység 85 százalékkal esett vissza.²⁰ A húszi támadások által keltett zavarok negatív gazdasági következményei óriásiak voltak. Egyiptomnak például körülbelül 7 milliárd dolláros vesztesége keletkezett a Szezi-csatornán való áthaladásból befolyó

bevételeiben, ami tovább súlyosbította az ország gazdasági problémáit. Az Egyesült Államok Védelmi Hírszerző Ügynöksége (*Defense Intelligence Agency*, DIA) beszámolója szerint a konfliktus legalább 85 országot és 29 nagyobb energia- vagy szállítmányozási vállalatot érintett.²¹ A Maersk és más szállítók – köztük az olasz-svájci Mediterranean Shipping Company (MSC), a francia CMA CGM, a német Hapag-Lloyd, a japán Nippon Yusen – felfüggesztették a vörös-tengeri útjaikat.²² Míg egyes vállalatok tehát alternatív útvonalakra támaszkodnak, miközben figyelemmel kísérik a regionális eseményeket, mások állítólag inkább kifizetik az úgynevezett biztonsági átkelési díjakat.²³

2023 decemberében az Egyesült Államok és szövetségesei a tengeri szállítmányozás védelme és a rend helyreállítása céljával megindították az *Operation Prosperity Guardian* nevű hadműveletet. Több mint húsz ország biztosított hozzá tengeri erőforrásokat, de közülük néhány inkább a névtelenségbe burkolózott.²⁴ 2024. január 12-én az USA és az Egyesült Királyság részéről egy légitámadás-sorozat (*Operation Poseidon Archer*) kezdődött Jemenben a húsz képességek gyengítése érdekében. A Joe Biden elnöksége alatt indított művelet első szakasza 2025. január 17-ig tartott, majd március 15-től egy második szakasszal folytatódott, amelyet már Donald Trump hirdetett meg (*Operation Rough Rider*) mint egy „döntő és erőteljes katonai akciót”, amelynek célja, hogy „megvédje az amerikai hajózást, légi és tengeri járműveket, és helyreállítsa a navigációs szabadságot”.²⁵ Azonban egyik művelettel sem sikerült gyengíteni a húsz képességeit, megakadályozni a további agressziójukat vagy helyreállítani a stabilitást a Báb el-Mandebben. Vincent Clercnek, a Maersk vezérigazgatójának a 2024 februárjában elhangzott megjegyzése, amely szerint még a koalíció katonai műveletei sem tudták biztosítani a vörös-tengeri folyosón való biztonságos átkelés garanciáit,²⁶ ma is érvényes – legalábbis Izrael vonatkozásában mindenképpen.

Húsz támadások: a jellemzőik és a jelentőségük

A húsz támadások négy szakaszát különböztethetjük meg (1. táblázat):

1. táblázat²⁷

A húsz támadások fázisai

Fázis és időkeret	Leírás
1. fázis: 2015–2016	A part menti pozícióikat használták a célpontok elleni akcióhoz, a támadások során pedig a jemeni erőktől lefoglalt fegyverraktárakból származó fegyvereket (AK-47-esek, RPG-k, aknavetők, harckocsik és tüzérségi eszközök, valamint a szovjet időkből megmaradt SCUD rakéták) használták.

Fázis és időkeret	Leírás
2. fázis: 2016–2020	A húszik által alkalmazott eszközök közé bekerültek a vízi járműveken elhelyezett improvizált robbanószerkezetek (<i>Water-Borne Improvised Explosive Device</i> , WBIED) is.
3. fázis: 2020–2023	Kiterjedt WBIED-használat.
4. fázis: 2023–2025. június	Szélesebb spektrumú fegyverzet használata – ebbe beletartozik a ballisztikus rakéták alkalmazása is, amivel a csoport az első a maga nemében. A támadások növekednek a helyi és regionális szintű konfliktus globális szintre emelkedésének a lehetőségét.

A húszik különféle, az el-Hudajdához hasonló jemeni kikötőkből indított, nem hagyományos kishajókat és halászcsonakokat, szkiffeket használtak a tengeri támadásaik során, az aszimmetrikus tengeri hadviselési stratégiájuk részeként. A biztonságos távolságból irányított vagy a célpontok megtámadására programozott, robbanóanyaggal megrakott, távirányítású hajók, pilóta nélküli felszíni járművek (USV-k), de különösen a WBIED-ek váltak a támadásaik „védjegyeivé”.²⁸ A kishajók alkalmazása révén az inszurgentaktikát/gerillaharcot és a távoli hadviselést kombinálták. Az azokat kiegészítő, mobil platformként működő gyors támadóhajókon legénység is szolgált, továbbá kézi páncéltörő gránátvetők (RPG), géppuskák és vállról indítható rakéták voltak a fedélzetükön. Úgy tűnik, hogy a robbanóanyaggal megrakott „öngyilkos csónakok” bevetéséhez a Hezbollah és az al-Káida tengeri hadműveleteiből merítettek inspirációt: az utóbbi is egy hasonlót használt a USS Cole romboló ellen 2000-ben végrehajtott támadásához.²⁹

A húszik a fejlett fegyverek számos típusával rendelkeztek: ballisztikus rakétákkal, cirkáló rakétákkal és nagy hatótávolságú drónokkal, amelyek egy részével Irán támogatta őket. A hasonló csoportok esetében különösen ritkának számít ballisztikus rakéták bevetése, mivel azokat általában az államok használják. A húszik a támadásaik során Mohit, Aszef, Tankil, Falek, al-Bahr al-Ahmar és Mayun típusú hajóelhárító ballisztikus rakétákat is bevetettek. De voltak hajóelhárító cirkálórakétaik is, például – állítólag – a Rubezs és az al-Mandab 1, továbbá az al-Mandab 2, a Szajjad, a Kuds Z-0 és a Szedzil típusok.³⁰ A csoport az említetteken kívül valószínűleg rendelkezik a Scud rakéta B és C változatával, az észak-koreai Hwasong típusaival, Tocskával, Káher-1-gyel, Zelzal-3 ballisztikus rakétával, valamint C-802 hajó elleni cirkálórakétával is.³¹ A rakétaik sokféle forrásból származnak: vannak köztük a régi szovjet felszerelésekből maradtak, iráni beszerzésekből eredőek, olyanok, amelyekhez a szárazföldi és a tengeri csempészeteken jutottak hozzá, vagy a csatatereken szereztek.³² Tavaly

a húszik azt állították, hogy hiperszonikus rakétákkal is rendelkeznek, amelyek legalább Mach 5 sebességgel képesek haladni, és repülés közben manőverezni is tudnak, ami jelentősen megnehezíti a megsemmisítésüket.³³

2. táblázat³⁴

A húski támadások kulcsfontosságú jellemzői és a jelentőségük

Jellemző	Jelentőség
A kritikus globális fojtópontok kihasználása	A Vörös-tenger kritikus fontossággal bír a globális kereskedelem és tenger alatti kábelek szempontjából is.
Fejlett és hagyományos fegyverekkel elkövetett támadások	A húszik a drónjaik és a rakétaik bevetésével jelentősen átalakították a biztonsági helyzetet a Báb el-Mandeb térségében: olyan modellt teremtettek más frakciók számára, amely potenciálisan lehetővé teszi, hogy azok a globális kulcsfontosságú pontokat használják fel a céljaik előmozdítására. A húski támadások jellege jelentősen megváltozott az utóbbi évtizedben: a part menti tűzérőségük által a tengeri hajók ellen végrehajtott akcióktól mára a drónokig és fejlett rakétarendszerek telepítéséig terjed.
A tengeri hibrid hadviselés alkalmazása	A húszik hadműveletei a tengeri hibrid hadviselés jellemzőivel bírnak, amelyek a hagyományos tengeri képességeket felülmúló aszimmetrikus hadviselési elemeket is magukban foglalnak, ezáltal jelentősen megnehezítik az ellenintézkedéseket. A hangsúly a gerillastratégiákhoz hasonló, nem hagyományos hadviselésre került át, amely során az összetett terepviszonyokat igyekeznek kihasználni az ellenfél legyengítésére, a kezdeményezéseik aláásására, a kritikus tengeri útvonalak blokkolására, hajók megállítására, a tenger alatti kábelek fenyegetésére, a hajózási szabadság megzavarására és a tengeri erőforrások vagy útvonalak hatékony igénybevételére. A húszik nem hagyományos módszereket alkalmaznak: például költséghatékony drónokat és rakétákat küldenek a nagyértékű tengeri védelmi rendszerekkel szemben. A nyugati haditengerészeti erőkre – az Egyesült Államok Haditengerészetére is – jelentős anyagi terheket ró, hogy sikerüljön elfogniuk a húszik alacsony költségű lövedékeit. Egy drón ára elérheti a 20.000 dollárt, ám egy elfogó rakétáé meghaladhatja az 1 millió dollárt. ³⁵

Jellemző	Jelentőség
A célpontokat kiszámíthatatlan módon vagy önkényesen lehet támadni	A húszik a csapásaik és a hajózási útvonalak sebezhetőségének az operatív és stratégiai kihasználása során civil és katonai célpontok ellen egyaránt hajtottak végre támadásokat. Ezeknek a megkülönböztetés nélküli vagy önkényes támadásoknak a kiszámíthatatlansága félelmet kelt, és zavart okoz az államok és a nem állami szereplők által adandó lehetséges válaszokkal kapcsolatban. A húszik azt állítják, hogy csak olyan hajókat céloznak meg, amelyeknek valamilyen kapcsolatuk van Izraellel, de a gyakorlatban sok támadás semleges, de legalábbis izraeli vonatkozással nem rendelkező kereskedelmi hajókat is ér vagy fenyeget.
A csoport támadásainak a szimbolikus vagy ideológiai keretezése	A húszik a Vörös-tengeren végrehajtott támadásaikat politikai és vallási szimbolikával keretezik. Jelentős figyelmet irányítottak a palesztinok ügyére, s azzal indokolják a csapásaikat. Ez növeli a politikai legitimitásukat bizonyos csoportok és lakosság körében.
Szövetségek létrehozása vagy partnerségek kialakítása közös értékek alapján	A húski támadások közelebb hozták egymáshoz az állami és a nem állami szereplőket. A külső hatalmak – például Oroszország – figyelmét is felkeltették, miközben kapcsolatokat épített Irán és az általa támogatott erők, valamint az Egyesült Államokkal és a Nyugattal szemben álló, hasonló gondolkodású csoportok között.
További államok és nem állami szereplők bevonásának a lehetősége, valamint a szélesebb körű konfliktus kockázata	A harctéri és a korlátozott jellegű ellenségeskedések potenciálisan regionális konfliktussá fajulhatnak, amelybe jelentős globális szereplők is bekapcsolódhatnak. A feszültségek elhúzódása növeli a regionális és a globális eskaláció valószínűségét, ami váratlan és kiszámíthatatlan következményekhez vezethet. A nyugati országok katonai válaszai – különösen az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság által a húski célpontok ellen végrehajtott légi csapások – fokozzák annak az esélyét, hogy a konfliktus szélesebb körű regionális háborúvá fajul.

Nemzetközi válaszok

Az Egyesült Államok és az általa vezetett koalíció a húsz agresszió ellen

2023 decemberében Lloyd J. Austin akkori védelmi miniszter bejelentette egy többnemzetiségű tengeri biztonsági hadművelet elindítását, s 18-án meg is kezdődött az *Operation Prosperity Guardian*, amelynek a fő célja a hajózás szabadságának a biztosítása, a vízi út regionális biztonságának a megerősítése és a nemzetközi jog betartatása volt.³⁶ A következő év január elején Austin arra utasította Michael E. Kurilla tábornokot, az Egyesült Államok Központi Parancsnokságának (*United States Central Command, USCENTCOM*) parancsnokát, hogy a húsz folyamatos támadásaira válaszul hajtson végre egy légitámadás-sorozatot ellenük. Az USA és az Egyesült Királyság, amelyeket más országok is támogattak, csak néhány nappal azután kezdte meg a húsz célpontok bombázását, hogy az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa (ENSZ BT) 2024. január 10-én (Kína és Oroszország tartózkodása mellett) elfogadta a 2722-es határozatot, amely felszólította a húszat, hogy szüntessék be a Vörös-tengeren közlekedő hajók elleni összes támadást.³⁷ A hadműveletben részt vevő országok arra figyelmeztették a húszat, hogy az illegális támadásaik megelőzése, a feszültségek deeszkalációja, valamint a stabilitás és a rend helyreállítása érdekében további csapásokat fognak mérni a bázisaikra.

Míg az Egyesült Államoknak és az Egyesült Királyságnak a jemeni húsz célpontok elleni légitámadásai és tengeri támadásai hét hétig tartottak, az *Operation Prosperity Guardian* már másfél éve tart, kézzelfogható eredmények nélkül. A harcok elhúzódása az amerikaiak és partnereik által a régió konfliktusai rendezése/ elkerülése érdekében korábban folytatott tevékenységének a kudarcait is tükrözi. A koalíciós hadihajóknak a térségbe telepítése és a jemeni húsz célpontok bombázása sem nem tudta elriasztani a csoportot. Az USA által koordinált katonai műveletek során 2025 márciusa és májusa között több mint ezer csapást mértek a USS Harry S. Truman és a USS Carl Vinson hadihajóról a húsz dél-jemeni bázisaira.³⁸ A katonai összecsapások az Omán által közvetített 2025. május 6-i, mindkét fél által kihirdetett tűzszünettel ért véget,³⁹ amely azonban a húsz értelmezésében Izraelre nem vonatkozik. A fegyvernynyugvás feltételeként az amerikai erőknél le kellett állítaniuk a húsz, nekik pedig az amerikai célpontok elleni támadásaikat.⁴⁰ A Nyugat a béke helyreállítását célzó szerepvállalását hangoztatta – aminek a Perzsa-öböl államai által is üdvözölt tűzszünetet előttr az amerikai csapások ellentmondtak –, az Öböl Menti Együttműködési Tanács (*Gulf Cooperation Council, GCC*) főtitkára, Jasem Mohamed Albudaiwi mégsem a nyugati országoknak, hanem Ománnak a békeközvetítésben játszott szerepét dicsérte.⁴¹

Izrael nem kapott előzetes értesítést a tűzszünetről, és nem vett részt annak az egyeztetésében sem.⁴² Ali Hashem ezzel kapcsolatban a Washington és Tel-Aviv közötti szakadék elmélyülésének a lehetőségét hangsúlyozza. Több megfigyelővel együtt ő is úgy értékeli, hogy Izrael kihagyása a korábbi szoros szövetségesek politikájában kialakult megosztottságnak a jele, különösen a húsziknak az izraeli területek elleni folyamatos támadásai fényében.⁴³ E vélemény szerint tehát mindez az Egyesült Államoknak és Izraelnek a közel-keleti biztonság kezelésére – például az Iránra és a húszikra – vonatkozó elvárásai és esetleges szándékai közötti megosztottságokat tükrözi.⁴⁴ Mások azonban az ellenkezőjét állítják: Washington átgondolt lépéséről van szó, amelynek eredményeként legalább egy területen megszűnteti a konfliktust, de közben továbbra is határozottan elkötelezett Izrael biztonsága iránt.

Irán és a nem állami szereplők

Irán közvetlen és közvetett támogatáson, nyilvános tagadáson és óvatos diplomácián alapuló, összetett viszonyt ápol a húzikkal. 2015 óta ez a kapcsolat megerősödött, és Teherán a csoport fő támogatójává vált: fegyverekkel (például drónokkal), kiképzéssel és hírszerzési információkkal látja el őket. A katonai felszereléseknek és technológiáknak ez a közvetlen átadása és a szakértői irányítás jelentette támogatás megerősítette a húszik művelési képességeit, és elősegítette őket az erőiknek a Vörös-tengerre való kivetítésében.⁴⁵ Irán nyilvánosan azonban tagadta a húski támadásokban való közvetlen részvételt,⁴⁶ de a vezetők elítélték a húski állásokat célzó amerikai légcsapásokat, bűncselekménynek minősítették azokat, és a lehetséges megtorlásra figyelmeztették Washingtont. A katonaság részéről kijelentették, hogy akár határozott választ is hajlandóak adni a fenyegetésekre, de fenn kívánják tartani a húski műveletekbe való be nem avatkozás politikáját. Iránnak a húszik melletti kiállása a nagyobb célját szolgálja: a közel-keleti befolyása kiépítését, a hatalmak közötti egyensúlyozást, valamint az Egyesült Államok és szövetségesei jelenlétével szembeni kihívást. Nemrég azonban Teherán finoman felszólította a húszikot, hogy csökkentsék a feszültségeket a régióban, s kerüljék el a további eskalációt és a potenciális regionális konfliktust.⁴⁷

A Hezbollah nyíltan támogatta a húszikot – fegyverekkel és kommunikációban egyaránt –, a támadásaikat az Izrael gázai műveleteire adott jogos válaszként tüntette fel, és azokat „bátor, jelentős és rendkívül befolyásos lépéseknek” nevezte.⁴⁸ Haszan Naszralláh, a Hezbollah harmadik főtitkára a 2024-es meggyilkolása előtt erősen kritizálta az Egyesült Államoknak és az Egyesült Királyságnak a jemeni húski állásokat célzó katonai támadásait: kijelentette, hogy a légcsapásaik háborús övezetté változtatták a Vörös-tengert, és minden hajó biztonságát veszélyeztetik, azokat is, amelyeknek a tulajdonosai nem állnak kapcsolatban

az izraeli–palesztin konfliktussal.⁴⁹ A húsz támadásokat nagy valószínűséggel a Hezbollah és az Iszlám Forradalmi Gárda (*Islamic Revolutionary Guard Corps*, IRGC) tagjai koordinálják, és aktívan részt is vesznek bennük,⁵⁰ ami magasabb fokú együttműködést sugall, mint korábban gondolni lehetett.

Közvetve a tálibok is támogathatják a csoportot, annak ellenére, hogy a két félnek nincs hivatalos kapcsolata. Bár a húszik fegyvereinek a többsége – különösen az olyan fejlett rendszerek, mint a rakéták és drónok – Iránból származik, s nem Afganisztánból vagy a táliboktól, a közösségimédia-bejegyzések, regionális propagandacsatornák és a húszik támogató különböző csoportok említést tettek bizonyos amerikai eredetű fegyverek átadásáról.⁵¹ Miután ugyanis az Egyesült Államok 2021-ben kivonult Afganisztánból, a tálibok hatalmas mennyiségű amerikai katonai eszközt szereztek meg az Afgán Nemzeti Védelmi és Biztonsági Erőktől (*Afghan National Defense and Security Forces*, ANDSF). A készletek tartalmaztak kézi- és könnyűfegyvereket (small arms and light weapons, SALW), lőszereket és egyéb katonai felszereléseket, amelyek egy részét más csoportoknak adták el vagy csempészték oda.⁵² Becsült adatok szerint az Afganisztánban hátrahagyott összes amerikai fegyver felének a sorsa ismeretlen, míg a többiből a pakisztáni tálibok (*Tehrik-i-Taliban Pakistan*, (TTP), az Üzbegisztáni Iszlám Mozgalom (*Islamic Movement of Uzbekistan*, IMU) és a húszik kezébe is kerültek.⁵³ A hírek szerint teherszállító és kereskedelmi hajók is részt vesznek a fegyvereknek a tálibok által ellenőrzött Afganisztánból Jemenbe történő csempészésében. Mindennek ellenére még nincs olyan hivatalos hírszerzési információ, amely megerősítené, hogy a tálibok valóban átadják az otthagyott amerikai fegyvereket. Továbbá a logisztikai és az ideológiai eltérések, valamint a tálibok afganisztáni fókusza némi kétséget is vetnek fel az említett állításokkal kapcsolatban.

India

A Báb el-Mandeb biztonsága és a húszik támadásai óvatos, de proaktív lépésekre késztették Indiát. Újdelhi, amely a látszólagos Izrael-pártisága ellenére is fenntartotta a stratégiai autonómiára és a pragmatikus rugalmasságra építő álláspontját, megpróbálja összeegyeztetni a saját érdekeit Washingtonéval és Teheránéval is, miközben a régi partnereit szintén megtartotta.⁵⁴ Az Egyesült Államokkal való szoros kapcsolat kialakítása potenciális kockázatként jelenik meg az indiai kormányzat szemében, különösen a várható iráni és kínai reakciók miatt. Így India – akárcsak más indo-csendes-óceáni országok, különösen Japán és Ausztrália – megtartotta a „stratégiai távolságot” az USA által a Báb el-Mandebben vezetett műveletektől és tevékenységektől.⁵⁵ India óvatos stratégiát folytat a külpolitika terén: Újdelhi legfontosabb prioritása, hogy megőrizze a kapcsolatait más országokkal, s sikerüljön megfelelően kezelnie Kínának

és Pakisztánnak az Arab-tengeren jelentkező befolyását, mégpedig provokatív cselekedetek nélkül. Azonban ez a megközelítés nem kerülte el a külső megfigyelők kritikáját, akik azt állítják, hogy míg Peking hajlandó akár hadihajókat is bevetni a kínai zászló alatt közlekedő hajók védelmére, addig Újdelhi viszonylag visszafogott vagy passzív maradt.⁵⁶ Más értékelések szerint viszont Újdelhi Közel-Keletre vonatkozó stratégiája fokozatosan alakul, s úgy tűnik, a kormány azal párhuzamosan egyre inkább eltávolodik a független pozíciótól, és belemerül az „amerikai vezetésű biztonsági ökoszisztémába”.⁵⁷

2024 januárjában az indiai külügyminiszter, Subrahmanyam (S.) Jaishankar Teheránba látogatott, ahol találkozott az ottani kollégájával, Hoszein Amirabdollahiánnal és az elnökkel, Ebrahim Raiszival. A látogatása során rá kívánta beszélni Iránt, hogy érvényesítse a húszik feletti befolyását a helyzet deeszkalációja érdekében. Így akart segíteni azokon az államokon, amelyek a regionális tengeri biztonságtól függenek.⁵⁸ Jaishankar megerősítette hazája álláspontját a miniszterek, politikaalakítók és döntéshozók 20. bahreini találkozóján (*IISS Manama Dialogue*) is, ahol a stratégiai autonómiának a diplomáciai erőfeszítések révén történő megőrzését hangsúlyozta.⁵⁹ A kritikákat cáfolja az a tény, hogy India kiemelten fontos feladatának tekinti a tengeri szállítási útvonalainak a nem állami szereplőkkel (pl. a kalózkodással) szembeni védelmét, s mindent megtesz az állampolgárai biztonságáért is.⁶⁰ Bár nem vett részt a húszik elleni közvetlen katonai akcióban, a haditengerészeti és a tengeri biztonsági missziói arra utalnak, hogy Újdelhinek is érdeke, hogy annak a céljait elérjék – de nem a stratégiai autonómiája rovására. India azon vágya, hogy felelős globális hatalomként tekintsenek rá, amely képes és hajlandó a nevét viselő óceánon kalózzellenes missziókat végrehajtani, valamint megfelelő elrettentő erővel rendelkezik a bűnözőkkel és a terroristákkal szemben, motiváló tényező; azonban a Vörös-tenger és a Báb el-Mandeb védelméhez fűződő érdekei mögött gazdasági megfontolások is állnak. India kereskedelmének majdnem egyötöde (225-250 milliárd dollárnyi része) azokon keresztül áramlik át a Nyugat-indiai-óceánba, köztük az Európával folytatott áruforgalmának több mint 80 százaléka.⁶¹

2023 decemberében India folytatta a 2019-ben indított műveletét (*Operation Sankalp*),⁶² amelynek a feladata az indiai lobogó alatt közlekedő hajóknak a konfliktusos vizeken való biztonságos áthaladásának a biztosítása, az Indiai-óceán térségével (*Indian Ocean Region*, IOR) kapcsolatos érdekei megvédeése, valamint a hajózásnak a kalózkodástól, a gépeltérítésektől és a húszik által jelentett fenyegetésektől történő megóvása volt. Ez a megközelítés India korábbi, az Ománi-öbölben megnövekedett biztonsági aggodalmakra adott válaszára alapult. A művelet 2024-ben kiterjedt a Vörös-tengerre is, így odavezényelték az INS Kolkata, az INS Kochi, az INS Mormugao, az INS Chennai és az INS Visakhapatnam rombolót, valamint Boeing P-8I tengeralattjáró-elhárító repülőgépeket, és egy nagy hatótávolságú SeaGuardian drónokat használnak a

létfontosságú hajózási útvonalak ellenőrzésére és védelmére.⁶³ A Nyugat-indiai óceánban folyó indiai hosszú távú műveleteknek és a parti őrség azokat kiegészítő tevékenységének a célja, hogy megvédjék az indiai kizárólagos gazdasági övezeteket (*exclusive economic zone, EEZ*).⁶⁴

Oroszország

A húsz támadások megerősítették az ideológiai alapú szövetségeket, koalíciókat. Oroszországnak a húszikkal való jelenlegi viszonya elmozdulást jelent a korábban, a jemeni polgárháború idején tanúsított semleges vagy távolságtartó álláspontjához képest. Moszkva fokozta a diplomáciai kapcsolatait a húsz képviselőkkel, ami a Nyugat érdekeivel és befolyásával ellentétes közel-keleti stratégiák összehangolását jelzi.⁶⁵ Bár voltak arra utaló jelek, hogy Oroszország fontolóra vette, hogy fejlett fegyvereket, például hajóelhárító rakétákat szállítson a húsziknak, azonban végül – állítólag az Egyesült Államok és Szaúd-Arábia nyomására – elállt az ötlettől.⁶⁶ További vádak szerint Oroszország műholdas adatokat szolgáltatott a csoportnak, s azzal elősegítette a Báb el-Mandebnél végrehajtott támadásaikat.⁶⁷ Állítólag Az Iszlám Forradalmi Gárdának a húszik támogatására bevetett tagjai felelősek a hírszerzési információk továbbításáért. Az Ukrán Külső Hírszerző Szolgálat (*Sluzhba zovnishn'oyi rozvidky Ukrayiny, SZRU*)⁶⁸ adatai szerint Oroszország titkos olajszállító hálózata („árnyékhajóflot-tája”) táplálja a húszik műveleteit.⁶⁹ Úgy tűnik, az orosz hajók Moszkva támogatásáért cserébe biztonságosan átkelhetnek a Báb el-Mandeben, s így biztosított a tengeri kereskedelmi útvonalai folytonossága.⁷⁰ Mielőtt az ENSZ Biztonsági Tanácsa jóváhagyta volna a 2722 (2024) sz. határozatot – amely felszólította a húszikot a kereskedelmi hajók elleni támadások beszüntetésére, és engedélyezte a tagállamoknak, hogy megvédjék a saját hajóikat –, Oroszország ENSZ-képviselője, Vaszilij A. Nebenzia amiatt fejezte ki Moszkvának a biztonságos hajózási útvonalak miatti aggodalmát, hogy az Egyesült Államok és szövetségesei a katonai megoldásokra összpontosítottak, amikor megpróbálták létrehozni az ún. „nemzetközi koalíciót”.

Kína

Kína a húszik vörös-tengeri támadásai kapcsán arra törekedett, hogy egyensúlyt teremtsen a gazdasági érdekei és a diplomáciai kapcsolatai között. Peking nyilvánosan felszólította a csoportot a civil hajók elleni támadások leállítására, és a globális kereskedelem stabilitásának a fontosságát hangsúlyozta. Azonban tartózkodott attól, hogy közvetlenül elítélje a húszikot vagy a támogatóikat, például Iránt. Azaz egyik oldal mellett sem állt ki egyértelműen, homályos nyilatkozatokat fogalmazott meg, visszafogott és távolságtartó viselkedést tanúsított.

Kuo Csia-kun, a kínai külügyminisztérium szóvivője a 2025. február 18-án tartott sajtótájékoztatóján kijelentette: hazája reméli, hogy az érintett felek konstruktívan fognak cselekedni, és elfogadható feltételeket támasztanak a válság politikai megoldásának az előmozdítása és a béke elérése érdekében.⁷¹ Ez az álláspont lehetővé teszi Kína számára, hogy fenntartsa a be nem avatkozás elvét, s egyúttal megvédje a gazdasági érdekeit is.

Kína egyfajta diplomáciai sakkot játszik Iránnal, amikor finoman arra ösztönzi, hogy éljen a húszikra való befolyásával, és csökkentse a vörös-tengeri támadásaikat. Peking ugyanis attól tart, hogy a saját kereskedelmi hajói is bajba kerülhetnek, vagy kénytelenek lesznek megváltoztatni a tengeri útvonalakat.⁷² A kormány kiemeli, hogy számukra a tengerbiztonság fenntartására a fontos, arra összpontosítanak az együttműködési erőfeszítéseik révén – míg az angolszászok kizárólag a katonai erejükre támaszkodnak. Washington viszont azzal vádolta a kínaiakat, például a Chang Guang Satellite Technology Co., Ltd. (CGSTL) nevű műholdas céget, hogy hírszerzési támogatást nyújtanak a húsziknak, s ezzel potenciálisan segítik a Vörös-tengeren közlekedő hajók elleni támadásokat.⁷³ A vállalat – tökéletes összhangban a kormánnyal – visszautasította a feltételezést,⁷⁴ de az Egyesült Államok szankciót vezetett be a kínai cég ellen.⁷⁵ A Shenzhen Rion Technology Co., Ltd. és a Shenzhen Jinghon Electronics Limited vállalatokról pedig kiderítették, hogy fejlett rakétairányító rendszerhez való alkatrészeket biztosítottak a húszik számára a saját rakétaik megépítéséhez.⁷⁶

Peking tagadta a húszik támogatásával kapcsolatos amerikai vádakát, és a béke és a stabilitás iránti elkötelezettségét hangsúlyozta. A hajózási érdekei védelmére intézkedéseket is foganatosított: többek között a haditengerészet egy-egységei kísérik a kínai hajókat az Ádeni-öbölben, és felügyelik azok biztonságos áthaladását. Kína fő aggodalma az volt, hogyan biztosítsa a kereskedelmi útvonalait anélkül, hogy közvetlenül részt venne a konfliktusban. Összességében kijelenthető, hogy Kínának a húsz támadásokhoz való hozzáállása egy stratégiai egyensúlyozást tükröz, amelynek során a deeszkalációt és a globális kereskedelem védelmét szorgalmazza, s ennek érdekében diplomáciai kapcsolatokat ápol kulcsfontosságú regionális szereplőkkel (pl. Irán), miközben megóvja a saját gazdasági érdekeit. Ezért tartózkodik a közvetlen katonai beavatkozástól és a valamely féllel való nyílt szövetségvállalástól, és a békeszerződés előkészítésére nemrégiben létrehozott egy nemzetközi mediációs intézetet is.⁷⁷

Kalózkodás

A húsz támadások negyedik fázisa, úgy tűnik, egybeesik a szomáliai kalózkodásnak az Afrika-fok közelében való újjáéledésével, s ezzel további kihívásokat jelent a globális tengeri biztonság számára. Annak ellenére, hogy a nemzetközi tengeri együttműködés sikeres volt a kalózkodásnak az Afrika szarva

körüli tevékenysége visszaszorításában, a helyi források az újbóli megjelenésükről, sőt az aktivitásuknak a 2010 előtti szintre való növekedéséről számolnak be.⁷⁸ Egyesek azt állították, hogy a húsziaknak a Báb el-Mandebnél végrehajtott támadásai új lehetőséget teremtettek a szomáliai kalózok számára, akik kihasználták, hogy a nemzetközi haditengerészeti erők figyelme már nem rájuk irányul – a hadihajók zöme a Vörös-tenger biztosítására összpontosít – miközben a kereskedelmi forgalom kényszerűen éppen feléjük terelődött át.⁷⁹ A szomáliai kalózok pedig kihasználták ezt a biztonsági rést, a kalózzellenes járőrözések csökkenését – különösen az Ádeni-öbölben és a Nyugat-indiai-óceánon –, és 2023 második felétől újra jelentősen megnőtt a kalózkodás mértéke.

A szomáliai kalózok *dhow* nevű hagyományos arab vitorlásokat használnak „anyahajókként”, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy a szomáliai partoktól akár 600-950 tengeri mérföld távolságra indítsanak támadásokat.⁸⁰ A máltai lobogó alatt közlekedő MV Ruen teherhajót például a Nyugat-indiai-óceán térségében foglalták el, ami a kalóztevékenységek kiterjedt hatókörét jelzi.⁸¹ A kalózzal kapcsolatosan legutóbb megjelent jelentésében a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (*International Maritime Organization*, IMB) az Afrika szarva körüli szomáliai kalózkodás növekedését hangsúlyozta, valamint a Guineai-öböl körüli folyamatos fenyegetést, amely a kereskedelmi hajózásnak a viszonylag biztonságosabb útvonalra történt áttelítéséből ered.⁸²

A kalózkodás növekedésére adott válaszként indította el az Európai Unió a ma is folyamatban lévő haditengerészeti műveletét (*Operation EUNAVFOR Atalanta*), fokozta a járőrözést, kalóztámadásokat szakított félbe: például kiszabadítottak egy, az Afrika-fok közelében elfoglalt jemeni halászhajót.⁸³ A 2009-ben létrehozott többnemzeti haditengerészeti csapásmérő kötelék (*Combined Task Force 151*, CTF-151) szintén a helyszínen folytatja a kalózkodás elrettentését célzó küldetését, jelenleg Pakisztán irányítása alatt.⁸⁴

A szomáliai „lokalizált, opportunistá és szerény kapacitású” kalóztámadások 2008 és 2012 között elsősorban kis hajók fegyveres elfoglalására és túszejtésre összpontosítottak az Ádeni-öbölben és a Nyugat-indiai-óceánon. Velük ellentétben a „húsziak rakéták, drónok és pilóta nélküli kamikaze hajók arzenálját építették fel, és nemzetközi szövetségesekre is számítanak az előre megtervezett támadások végrehajtásához”.⁸⁵ Habár a húsziak és a kalózok korábbi támadásainak van néhány közös jellemzőjük, az utóbbiak gazdasági indíttatásúak voltak, nem politikaiak vagy ideológiaiak. Nem rendelkeztek olyan fejlett technológiával és fegyverzettel, mint a húsziak, hanem főként a gyors motorcsónakjaikra és a gépkarabélyaikra támaszkodtak.

A tenger alatti kábelek infrastruktúrája

A Báb el-Mandeb a hajózást korlátozó és a húszik számára különféle lehetőségeket kínáló földrajzi jellemzői mellett kulcsfontosságú területté vált a katonai tevékenységek számára is – úgy a hagyományos területeken, mint a kibertérben, illetve a kiber- és a fizikai biztonság terén. Ennek az az oka, hogy a szorosban található annak a hatalmas rendszernek a központja, amely sok-sok víz alatti optikai szálal kábelén keresztül köt össze Ázsiát, Afrikát és Európát. E tenger alatti kábelek nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a globális internet- és adatforgalomban – s így a Báb el-Mandeb lényegében digitális fojtópontot jelent ebben a digitális folyosóban (1. ábra).⁸⁶

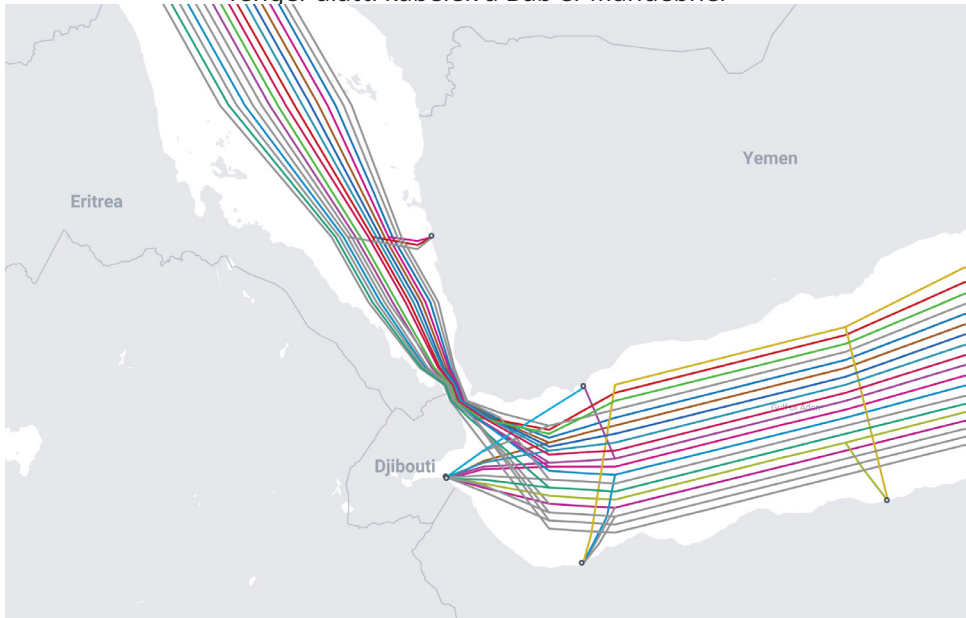
A tenger alatti kábelek sarkalatos feladattal bírnak a globális kommunikációban: a nemzetközi internetforgalom fő infrastruktúrái, annak 99 százaléka rajtuk keresztül zajlik;⁸⁷ naponta 10 billió dollár értékű tranzakciót dolgoznak fel.⁸⁸ A világ internetforgalmának körülbelül 17 százaléka pedig a vörös-tengeri kábeleken halad át. Mivel a tenger egyes helyeken mindössze körülbelül 100 méter mély, a kábeleket könnyűszerrel elérhetnék a rossz szándékú búvárok, és nem igényelne fejlett technológiai képességeket a megrongálásuk.⁸⁹ A TeleGeography legfrissebb adatai szerint számos ország a neki kiosztott régióközi sáv szélességének több mint fele esetén a vörös-tengeri kábeleken keresztül kapcsolódik Európához, míg a teljes Európa–Ázsia-kapacitás több mint 90 százaléka támaszkodik azokra.⁹⁰ A Nemzetközi Távközlési Egyesület (*International Telecommunications Union*, ITU) főtitkára, Doreen Bogdan-Martin kijelentette, hogy a vörös-tengeri kábelekre való támaszkodás „az ellenálló képességük... [megőrzését] globális kötelezettséggé teszi”.⁹¹

2008 januárjában a Földközi-tengerben található, Délkelet-Ázsiát, a Közel-Keletet és Nyugat-Európát összekötő SEA-ME-WE 4, valamint a FLAG Europe–Asia (FEA) kábelt vágták el Egyiptom partjainál, ami számos telefon- és internetproblémát okozott a Közel-Keleten és Dél-Ázsiában. Néhány nappal később a FLAG Alcatel–Lucent Optical Network (FALCON) kábel sérült meg a dubaji vizeken. A károk következtében elérhetetlenné váltak a hálózatok, ami milliőkat érintett, és szükségessé tette a forgalom átirányítását. A felhasználók és a hálózatok helyzetét mindaddig, amíg a problémákra nem sikerült megoldást találni, a RIPE Network Coordination Centre „fekete lyukként” jellemezte.⁹²

Jelenleg tizenhét fontos, különböző régiókat összekötő kábel halad át a Báb el-Mandeben: az indonéziai ICE IV, a kelet-afrikai EASSy, az említett SEA-ME-WE-4, a SEA-ME-WE-5, a SEA-ME-WE-6, a pakisztáni PEACE, az Africa-1, a 2Africa, az Ázsiát, Afrikát és Európát összekötő AAE-1, a MENA-hoz tartozó Gulf Bridge International, a FEA, a FALCON, az India és Franciaország közötti SEACOM/Tata TGN–Eurasia, az Indiából a Közel-Keleten keresztül Nyugat-Európáig tartó I-ME-WE, az Egyesült Királyságot és Indiát összekötő EIG, az India

és Franciaország/Olaszország közti IEX, valamint a hasonló kezdő- és végpontú Raman. A 2Africa becsült hossza 45.000 km, ezzel a világ leghosszabb tenger alatti kábele, amely a Közel-Keletet, Afrikát és Európát köti össze.

3. ábra
Tenger alatti kábelek a Báb el-Mandebnél⁹³

Azonban további kábelek is léteznek, például az Áden és Dzsibuti közti Gulf2Africa (G2A) vagy a Dzsibuti Africa Regional Express 1 (DARE 1).

A Vörös-tengeren és a Báb el-Mandebnél végrehajtott katonai műveletek következtében a hajótörések mellett a tenger alatti kábelek elleni közvetlen támadások is valószínűsége is megnőtt. Valós a szabotázsok veszélye is: a szakértők annak az aggodalmuknak adtak hangot, hogy a kábeleket szándékosan rongálhatják meg kormányzati támogatással rendelkező egyének a hibrid hadviselési taktikák részeként. Bár merültek fel aggályok azzal kapcsolatban, hogy a kábeleket fizikai károsodások érhetik a hűsík rakétacsapásai, az elsüllyedt hajók vagy a tengeri aknák, valamint szándékos vagy véletlen károkozás következtében, eddig nem történtek olyan megerősített esetek, amikor a hűsík kifejezetten azokat célozták volna meg.

2024 márciusában egy hűsík rakétatámadás érte a brit tulajdonú MV Rumbumar nevű hajót Jemen partjainál, majd három optikai szál víz alatti kábelt vágtak el.⁹⁴ Az év folyamán Sunil Tagare, az Open Cables szervezet alapítója

a hűszikat hibáztatta az Európát és Ázsiát összekötő kábelek – különösen a Dzsidda és Dzsibuti közötti kelet-afrikai szakasz – elvágásáért, ami leginkább az India és a Perzsa-öböl államai közötti kommunikációs műveleteket érintette. A SEACOM, Afrika vezető informatikai és kommunikációs szolgáltatója nem tudta megmondani, hogy mi okozta a zavarokat, bár sok jel utalt a hűszik részvételére. A csoport vezetője, Abdul-Malik al-Hűszi a tenger alatti kábelek megrongálása kapcsán 2024. február 13-án azt állította, hogy nem akarják megtámadni a régió országait összekötő tenger alatti kábeleket, és az ellenkező tartalmú, rosszindulatú vádaskodások célja a Palesztina és a Gázai övezet melletti szolidaritásuk „hűsies és tisztelettjes állásfoglalásának” az eltorzítása.⁹⁵

Konklúzió

A Báb el-Mandeb a 21. századi geopolitikai konfliktusok mikrokozmoszává vált – ahol az államok és a nem állami szereplők egyre összetettebb, hibrid módszerekkel versenyeznek a kritikus globális infrastruktúráért. Az ideológiai szövetségesek által támogatott és fejlett fegyverekkel ellátott hűszi mozgalomnak a tengeri hibrid hadviselővé válása a helyi vitát nagyon rövid idő alatt globális biztonsági problémává alakította át. Az, hogy képesek megtámadni a kereskedelmi útvonalakat, kihívást jelenteni az eddig tengeri fölényrel rendelkező államoknak, és kihasználni a digitális sebezhetőségeket, a tengeri konfliktusokban végbemenő paradigmaváltást jelzi. A hagyományos stratégiák az Egyesült Államok és a szövetségesei jelentős mértékű katonai erőfeszítése – például a *Prosperity Guardian* és a *Poseidon Archer* művelet – ellenére sem tudták semlegesíteni a fenyegetést vagy helyreállítani a biztonságot. A hűszik taktikái megmutatták, hogy az aszimmetrikus és ideológiailag keretezett hadviselés még a legfejlettebb technológiákkal felszerelt haditengerészetek sikerét is alááshatja, s egyúttal feltárja a nemzetközi hajózás és a kiberinfrastruktúra törékenységet. Úgy tűnik, a jövőben nem lesz elegendő a csupán egyféle, klasszikus katonai válasz. A Báb el-Mandeb biztonságának a fenntartása olyan többszintű megközelítést igényel, amely az együttműködő diplomáciát, a regionális felelősségvállalást, a tenger alatti eszközök kibervédelmét és a gazdasági fejlesztést integrálja. A szorosnak mint tengeri, digitális és szimbolikus fojtópontnak a stratégiai jelentőségét az adja, hogy a biztonsága már nem regionális kérdés, hanem globális szükségszerűség. Csak a konfliktus mélyebb geopolitikai, ideológiai és technológiai dimenzióinak a kezelésével érhető el az értelmes és tartós béke a világ egyik legviharosabb tengeri folyosóján.

Jegyzetek

- 1 UN Trade and Development (UNCTAD), „Navigating Troubled Waters: Impact to Global Trade of Disruption of Shipping Routes in the Red Sea, Black Sea and Panama Canal”, https://unctad.org/system/files/official-document/osginf2024d2_en.pdf (2024. február 12).
- 2 Metcalfe, Tom: „This Small Strait Is Essential to Global Shipping. Now It's the Center of Headlines”, *National Geographic*, <https://www.nationalgeographic.com/history/article/bab-al-mandan-red-sea-suez-shipping-crisis-houthis-gaza> (2024. január 12).
- 3 Raga, Ana Aguilera: „The Bab el-Mandeb Strait: Geopolitical Considerations of the Strategic Chokepoint”, *Instituto Español de Estudios Estratégicos (IEEE), Ministerio de Defensa de España*, https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_opinion/2020/DIEEO19_2020ANAA-GU_BabMandeb_ENG.pdf (2020. március 10).
- 4 *The World Bank*, „Dire Strait: The Far-Reaching Impact of the Red Sea Shipping Crisis”, <http://documents1.worldbank.org/curated/en/099414105062418860/pdf/IDU1a1491aa617394148a91856c1eaa57a28f15b.pdf> (2024. április).
- 5 Fletcher, Max E.: „The Suez Canal and World Shipping, 1869–1914”, *The Journal of Economic History*, 18., no. 4. (1958): 556–573. Elektronikusan elérhető: <http://www.jstor.org/stable/2114548>.
- 6 Forrás: *Google Earth*, „Bab al-Mandab Strait”, https://www.google.com/maps/place/Bab+al-Mandab+Strait/@12.6837188,43.0703944,9.8z/=!4m6!3m5!1s0x-16190273e93809bf:0x82668afa4df85881!8m2!3d12.4969517!4d43.5606946!16zL20vMGd0ODA?entry=tту&g_ep=EgoyMDI1MDUyOC4wIKXMDS0ASAFQAw%3D%3D (a letöltés ideje: 2025. június 16.).
- 7 Auffant, Marino: „Oil for Atoms: The 1970s Energy Crisis and Nuclear Proliferation in the Persian Gulf”, *Texas National Security Review*, 5., no. 3. (2022): 59–82. Elektronikusan elérhető: <https://tnsr.org/2022/05/oil-for-atoms-the-1970s-energy-crisis-and-nuclear-proliferation-in-the-persian-gulf/>; *United States of America Department of State, Office of the Historian*, „Oil Embargo, 1973–1974”, <http://history.state.gov/milestones/1969-1976/oil-embargo> (a letöltés ideje: 2025. június 16.).
- 8 *Jewish Telegraphic Agency*, „Bab El Mandeb Blockade Aimed at Stifling Israel”, <https://www.jta.org/archive/bab-el-mandeb-blockade-aimed-at-stifling-israel> (1973. november 7.).
- 9 *The New Arab*, „Yemen's Houthi Rebels Get 'Unprecedented' outside Military Support”, <http://newarab.com/news/yemens-houthis-get-unprecedented-military-support-un-report> (2024. november 2.); Uddin, Rayhan: „What Did Houthis Achieve in 18 Months of Attacks on the Red Sea?”, *Middle East Eye*, <http://middleeasteye.net/news/what-did-houthis-achieve-18-months-attacks-global-shipping> (2025. május 10.).
- 10 Hoffman, Frank G.: „Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Threats”, *Potomac Institute for Policy Studies*, https://www.potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf (2007. december).
- 11 Uo., 8. o.
- 12 Uo.
- 13 Uo., 15. o.
- 14 Uo., 29. o.
- 15 Forrás: *International Crisis Group (ICG)*, „The Houthis' Red Sea Attacks Explained”.
- 16 *International Crisis Group (ICG)*, „The Houthis' Red Sea Attacks Explained”, <http://crisigroup.org/visual-explainers/red-sea/#:~:text=Since%20the%20onset%20of%20the,the%20UK%20or%20the%20U.S> (2025. április 3.).

- 17 *The White House*, „President Trump Is Standing up to Terrorism and Protecting International Commerce”, <https://www.whitehouse.gov/articles/2025/03/president-trump-is-standing-up-to-terrorism-and-protecting-international-commerce/> (2025. március 15.).
- 18 Brzozowski, Alexandra: „Is the EU Doing Enough in the Red Sea?”, *Euractiv*, <https://www.euractiv.com/section/politics/news/is-the-eu-doing-enough-in-the-red-sea/> (2025. március 26.); Gupta, Aastha: „Trade Tracker: A Turning Point in the Red Sea Shipping Crisis?”, *NatWest*, <http://natwest.com/corporates/insights/markets/trade-tracker-a-turning-point-in-the-red-sea-shipping-crisis.html> (2025. február 18.).
- 19 Tidey, Alice, „EU Spends €17m Securing the Red Sea, but Stays Mum on US ‘Free-Loading’ Jibe”, *Euronews*, <http://euronews.com/my-europe/2025/03/25/eu-spends-17m-securing-the-red-sea-but-stays-mum-on-us-free-loading-jibe> (2025. március 25.).
- 20 *International Crisis Group (ICG)*, „The Houthis’ Red Sea Attacks Explained”.
- 21 *Defense Intelligence Agency*, „Yemen: Houthi Attacks Placing Pressure on International Trade”, https://www.dia.mil/Portals/110/Images/News/Military_Powers_Publications/YEM_Houthi-Attacks-Pressuring-International-Trade.pdf (2024. április 5.).
- 22 *The Maritime Executive*, „MSC and CMA CGM Suspend Red Sea Transits, Joining Hapag and Maersk”, https://maritime-executive.com/article/msc-and-cma-cgm-suspend-red-sea-transits-as-us-and-uk-down-multiple-drones?utm_source=chatgpt.com (2023. december 17.); *Daily Sabah*, „Red Sea Disruption: Shipping Firms’ Answer in Face of Adversity”, https://www.dailysabah.com/business/transportation/red-sea-disruption-shipping-firms-answer-in-face-of-adversity?utm_source=chatgpt.com (2024. július 2.); *Maersk*, „Maersk Operations through Red Sea/Gulf of Aden”, <https://www.maersk.com/news/articles/2023/12/15/maersk-operations-through-red-sea-gulf-of-aden> (2024. július 10.); *Kuehne+Nagel*, „CMA CGM Tests Red Sea Transit, while Maersk, Hapag-Lloyd Monitor Developments”, https://mykn.kuehne-nagel.com/news/article/cma-cgm-tests-red-sea-transit-while-maersk-ha-21-Jan-2025?utm_source=chatgpt.com (2025. január 21.).
- 23 Easton, Joe és Wienberg, Christian: „Maersk, Hapag-Lloyd Deny Reported Safe Passage Deal with Houthis”, *American Journal of Transportation*, <http://ajot.com/news/maersk-hapag-lloyd-deny-reported-safe-passage-deal-with-houthis> (2024. január 8.).
- 24 *America’s Navy*, „Destroyer Squadron 50 Assumes Operation Prosperity Guardian Mission” <https://www.navy.mil/Press-Office/News-Stories/Article/4052653/destroyer-squadron-50-assumes-operation-prosperity-guardian-mission/> (2025. február 4.).
- 25 *The American Presidency Project*, „Statement on United States Airstrikes against the Houthi Rebel Group in Yemen”, <http://presidency.ucsb.edu/documents/statement-united-states-airstrikes-against-the-houthi-rebel-group-yemen> (2025. március 25.).
- 26 Mongilio, Heather: „Maersk CEO Says Military Operations Can’t Guarantee Safety of Ships in Red Sea”, *U.S. Naval Institute*, <http://news.usni.org/2024/02/08/maersk-ceo-says-military-operations-cant-guarantee-safety-of-ships-in-red-sea> (2024. február 8.).
- 27 Forrás: a szerző összeállítása.
- 28 Cardash, Michael: „Houthi USV WBIED Attacks Targeting Merchant Ships in the Red Sea, Yemen”, *Counter-IED Report*, 13., no. 3. (2024): 54–71. Elektronikusan elérhető: <https://counteriedreport.com/wp-content/uploads/2024/11/54-71-Michael-Cardash-Houthi-USV-WBIED-Attacks-Targeting-Merchant-Ships-in-the-Red-Sea-COUNTER-IED-REPORT-Autumn-2024.pdf>.
- 29 Gambrell, Jon: „Yemen’s Houthi Rebels Launch Boat-Borne Bomb Attack against Greek-Owned Ship in Red Sea”, *AP News*, <http://apnews.com/article/yemen-houthis-attacks-red-sea-israel-hamas-12e8bf184bfa08669bbe17b8e1f99b0f> (2024. június 13.).

- 30 Hinz, Fabian: „Houthi Anti-Ship Missile Systems: Getting Better all the Time”, *International Institute for Strategic Studies (IISS)*, <https://www.iiss.org/online-analysis/military-balance/2024/01/houthi-anti-ship-missile-systems-getting-better-all-the-time/> (2024. január 8.).
- 31 *Missile Defense Advocacy Alliance (MDAA)*, „Houthis”, <https://missiledefenseadvocacy.org/houthis/#:~:text=%5B10%5D%20The%20Houthis%20are%20known,802%20anti%2Dship%20cruise%20missile> (2024. február).
- 32 Williams, Ian és Shaikh, Shaan: *The Missile War in Yemen* (Washington, DC: Center for Strategic and International Studies, 2020), 15–19. o.: „Houthi Missile Sources”. Elektronikusan elérhető: <http://www.jstor.org/stable/resrep24837.12>.
- 33 Milliken, Emily: „Do the Houthis Really Have a Hypersonic Missile?”, *Atlantic Council*, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/yemen-iran-houthis-hypersonic-missile-israel/> (2024. szeptember 24.).
- 34 Forrás: a szerző összeállítása.
- 35 Colodro, Gabriel: „As Israeli Defenses Fail, Analysts Explain how Houthi Attacks Drain Billions”, *Ynet*, <http://ynetnews.com/article/ryfmgpnege> (2024. május 4.).
- 36 *U.S. Department of Defense*, „Statement from Secretary of Defense Lloyd J. Austin III on Ensuring Freedom of Navigation in the Red Sea”, <http://defense.gov/News/Releases/Release/Article/3621110/statement-from-secretary-of-defense-lloyd-j-austin-iii-on-ensuring-freedom-of-n/> (2023. december 18.).
- 37 *United Nations*, „Adopting Resolution 2722 (2024) by Recorded Vote, Security Council Demands Houthis Immediately Stop Attacks on Merchant, Commercial Vessels in Red Sea”, <http://press.un.org/en/2024/sc15561.doc.htm> (2024. január 10.).
- 38 Adams, Matthew: „US Forces Have Hit More than 1,000 Houthi Targets in Yemen, Pentagon Says”, *Stars and Stripes*, <http://stripes.com/theaters/us/2025-04-29/pentagon-houthis-attacks-yemen-17624860.html> (2025. április 29.); *The Defense Post*, „US Says Hit over 1,000 Targets in Yemen since Mid-March”, <http://thedefensepost.com/2025/05/01/us-hit-targets-yemen-2/> (2025. május 1.).
- 39 *United Nations*, „US–Houthi Ceasefire ‘a Welcome Opportunity’ to Advance Peace Efforts in Yemen”, <http://news.un.org/en/story/2025/05/1163231> (2025. május 14.).
- 40 *Al Mayadeen*, „Oman Brokers US–Yemen Ceasefire, Israelis in Dark Regarding Deal”, <http://english.almayadeen.net/news/politics/oman-brokers-us-yemen-ceasefire--israelis-in-dark-regarding> (2025. május 6.).
- 41 *Oman News Agency*, „GCC Secretary General: Oman’s US–Yemen Mediation Reflects Its Role in Bolstering Regional Security”, <http://omannews.gov.om/topics/en/81/show/122149/ona> (2025. május 7.).
- 42 *Progress Center for Policies*, „إسرائيل متفاجئة.. حيثيات اتفاق وقف إطلاق النار فى اليمن ودلالاته” [Izrael meglepődött: A jemeni tűzszüneti megállapodás okai és következményei], <http://arabprogress.org/%D8%A5%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D9%84-%D9%85%D8%AA%D9%81%D8%A7%D8%AC%D8%A6%D8%A9-%D8%AD%D9%8A%D8%AB%D9%8A%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D8%AA%D9%81%D8%A7%D9%82-%D9%88%D9%82%D9%81-%D8%A5%D8%B7%D9%84%D8%A7/> (2025. május 8.).
- 43 Hashem, Ali: „A Deal in the Shadows: How Oman, Iran Helped Broker Houthi–US Understanding”, *Amwaj.media*, <https://amwaj.media/en/article/a-deal-in-the-shadows-how-oman-iran-helped-broker-houthi-us-understanding> (2025. május 6.).
- 44 *Progress Center for Policies*, „إسرائيل متفاجئة.. حيثيات اتفاق وقف إطلاق النار فى اليمن ودلالاته”.
- 45 Robinson, Kali: „Iran’s Support of the Houthis: What to Know”, *Council on Foreign Relations (CFR)*, <http://cfr.org/in-brief/irans-support-houthis-what-know> (2025. március 24.).

- 46 Reddy, Ria, Wells, Katherine, Moorman, Carolyn, Braverman, Alexandra, Campa, Kelly, Kishore, Siddhant, Moore, Johanna, Rezaei, Ben, Hempel, Parker, Goldstein, Rose, Borens, Averty és Carter, Brian: „Iran Update”, *Institute for the Study of War (ISW) and CT Critical Threats*, <https://understandingwar.org/sites/default/files/2025-03-28-PDF-Iran%20Update.pdf> (2025. március 28.); Yawei, Li: „Iran Rejects Accusations of Involvement in Houthi Attacks after Israel Vows to Retaliate: Report”, *Global Times*, <http://globaltimes.cn/page/202505/1333367.shtml> (2025. május 5.).
- 47 Sayeh, Janatan és Toomey, Bridget: „Iran Reportedly Urges the Houthis to De-escalate ‘Tensions’”, *Long War Journal*, <https://www.longwarjournal.org/archives/2025/03/iran-urges-the-houthis-to-de-escalate-tensions.php> (2025. március 19.).
- 48 Ibrahim, Amani: „ر الله: إيران لم تطلب من الحوثيين فتح جبهة في البحر الأحمر حسن نص” [Haszan Naszr Alláh: Irán nem kérte a húszikát, hogy frontot nyissanak a Vörös-tengeren], *Al-Masry Al-Youm*, <https://www.almasryalyoum.com/news/details/3068321> (2024. január 3.).
- 49 *Al Arabiya*, „Hezbollah Says US–UK Strikes on Houthis Confirm Countries’ Allegiance with Israel”, <http://english.alarabiya.net/News/middle-east/2024/01/12/Hezbollah-says-Yemen-strikes-confirm-US-allegiance-with-Israel-s-massacres-in-Gaza> (2024. január 12.).
- 50 Shapira, Boaz: „The Quds Force and Hezbollah Involvement alongside the Houthis in Yemen”, <http://israel-alma.org/the-quds-force-and-hezbollah-involvement-alongside-the-houthis-in-yemen/> (2025. január 5.).
- 51 *The Jerusalem Post*, „America’s Rushed Afghan Pullout Allowed Taliban to Traffic US Weapons to Houthis – Report”, <http://jpost.com/middle-east/article-850628> (2025. április 18.).
- 52 Blancafort, Manon, LeBrun, Emile és Varisco, Andrea Edoardo: „OpenMarkets: Documenting Arms Availability in Afghanistan under the Taliban”, <http://smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-BP-2025-Taliban-Arms-Markets-EN.pdf> (2025. március); *Yemen Online*, „US Weapons Left in Afghanistan Sold to Yemen’s Houthis, Al Qaeda”, <http://yemenonline.info/special-reports/9203> (2025. április 19.).
- 53 Mehra, Tanya, Demuyne, Méryl és Wentworth, Matthew: „Weapons in Afghanistan: The Taliban’s Spoils of War”, *International Centre for Counter-Terrorism (ICCT)*, <http://icct.nl/sites/default/files/2022-12/The-Spoils-of-War-final-1.pdf> (2022. február).
- 54 Saha, Rushali: „Making Sense of India’s Muted Response to the Red Sea Crisis”, *The Diplomat*, <http://thediplomat.com/2024/01/making-sense-of-indias-muted-response-to-the-red-sea-crisis/> (2024. január 22.).
- 55 Sagar, Pradip R.: „Why India Is Treading Cautiously on US-Led Naval Coalition in Red Sea”, *India Today*, <http://indiatoday.in/india-today-insight/story/why-india-is-treading-cautiously-on-us-led-naval-coalition-in-red-sea-2483826-2024-01-03> (2024. január 3.).
- 56 Saha, „Making Sense of India’s Muted Response”.
- 57 Taneja, Kabir: „India’s New Middle East Strategy Takes Shape”, *Foreign Policy*, <http://foreignpolicy.com/2023/11/17/india-modi-israel-netanyahu-uae-saudi-middle-east-strategy-takes-shape/> (2023. november 17.).
- 58 Chakraborty, Prateek: „In Iran, S Jaishankar Says Attacks on Ships in Vicinity of India ‘Grave Concern’”, *India Today*, <http://indiatoday.in/india/story/jaishankar-iran-tehran-visit-red-sea-crisis-attacks-houthis-ships-grave-concern-maritime-tensions-2489161-2024-01-16> (2024. január 16.).
- 59 *Ministry of External Affairs, Government of India*, „Address by External Affairs Minister, Dr. S. Jaishankar at the Manama Dialogue”, http://mea.gov.in/Speeches-Statements.htm?dtl/38727/Address_by_External_Affairs_Minister_Dr_S_Jaishankar_at_the_Manama_Dialogue (2024. december 8.).

- 60 Bhat, Manoj Kumar: „Houthi Attacks and India.”, *Daily Excelsior*, <http://dailyexcelsior.com/houthi-attacks-and-india/> (2024. január 7.).
- 61 *India Shipping News*, How Red Sea Attacks Put India's Trade at Risk”, <https://indiashippingnews.com/how-red-sea-attacks-put-indias-trade-at-risk/> (2024. január 9.); Suneja, Kirtika: „Trade Pacts, Red Sea Route Resumption to Aid India's FY26 Exports to \$1 Trn: FIEO”, *The Economic Times*, https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/foreign-trade/trade-pacts-red-sea-route-resumption-to-aid-indias-fy26-exports-to-1-trn-fieo/articleshow/121446045.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst (2025. május 27.).
- 62 *Ministry of Defence, Government of India*, „Indian Navy's Ongoing Maritime Security Operations ('Op Sankalp') 14 Dec 23 to 23 Mar 24.”, <http://pib.gov.in/PressReleaseIframePage.aspx?PRID=2016201> (2024. március 23.).
- 63 *Raksha-Anirveda*, „Operation Sankalp: Indian Navy's Ongoing Maritime Security Operations Completes 100 Days”, <http://raksha-anirveda.com/indian-navys-operation-sankalp-marks-100-days/> (2024. március 24.).
- 64 Gupta, Shishir: „Indian Navy Presses 5 Destroyers for Securing Arabian Sea; Full Details of Ships”, *Hindustan Times*, <https://www.hindustantimes.com/india-news/indian-navy-presses-5-destroyers-for-securing-arabian-sea-101703735512911.html> (2023. december 28.).
- 65 ТАСС [TASZSZ], „Хуситы заявили, что взаимодействуют с Россией и Китаем, чтобы ослабить западные страны [A húszik azt állítják, hogy Oroszországgal és Kínával való együttműködésben próbálják meggyengíteni a nyugati államokat], <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/20255215> (2024. március 17.).
- 66 *Middle East Monitor*, „Russia Cancelled Arms Delivery to Yemen's Houthis after Saudi, US Pressure”, <http://middleeastmonitor.com/20240804-russia-cancelled-arms-delivery-to-yemens-houthis-after-saudi-us-pressure/> (2024. április 4.).
- 67 Cafiero, Giorgio: „Russian Support for Yemen's Houthi Movement”, *Gulf International Forum*, <http://gulfif.org/russian-support-for-yemens-houthi-movement/> (2024. november 1.).
- 68 *Foreign Intelligence Service of Ukraine*, „The rf's »Shadow« Fleet Working for the Houthis: Russian Oil Is Setting the Middle East on Fire”, <https://szru.gov.ua/en/news-media/exposure/the-rfs-shadow-fleet-working-for-the-houthis--russian-oil-is-setting-the-middle-east-on-fire> (2025. május 8.).
- 69 Litnarovych, Vlad: „Russia Reportedly Using Secret Tankers to Supply Houthis and Destabilize Red Sea”, *UNITED24*, <https://united24media.com/latest-news/russia-reportedly-using-secret-tankers-to-supply-houthis-and-destabilize-red-sea-8336> (2025. május 13.).
- 70 *The Moscow Times*, Хуситы нарушили обещание не атаковать российские и китайские суда в Красном море” [A húszik megszegték az ígéretüket, hogy nem támadnak meg orosz és kínai hajókat a Vörös-tengeren], <https://www.moscowtimes.ru/2024/03/25/husiti-narushili-obeschanie-ne-atakovat-rossiiskie-i-kitaiskie-suda-v-krasnom-more-a125663> (2024. március 25.).
- 71 中华人民共和国外交部 [A Kínai Népköztársaság Külügyminisztériuma], 2025年2月18日外交部发言人郭嘉昆主持例行记者会 [Kuo Csia-kun külügyminisztériumi szóvivő szokásos sajtótájékoztatója 2025. február 18-án], https://www.mfa.gov.cn/fyrbt_673021/202502/t20250218_11557698.shtml (2025. február 18.).
- 72 *Xinhuanet*, „谁扼住了全球海上»咽喉要道«?” [Ki fojtja meg a világ tengeri „fojtópontjait”?], http://www.news.cn/mil/2024-01/15/c_1212327455.htm (2024. január 15.).
- 73 *Reuters*, „US Says Chinese Satellite Firm Is Supporting Houthi Attacks on US Interests”, <http://reuters.com/world/middle-east/us-says-chinese-satellite-firm-is-supporting-houthi-attacks-us-interests-2025-04-17/> (2025. április 17.).

- 74 Gokmen, Berk Kutay: „Chinese Satellite Company Rejects US Accusation of Supporting Houthis”, *Anadolu Ajansı*, <http://aa.com.tr/en/science-technology/chinese-satellite-company-rejects-us-accusation-of-supporting-houthis/3543470#> (2025. április 20.).
- 75 *Orbital Today*, „US Sanctions Chinese Satellite Firm over Alleged Support for Houthi Attacks”, <http://orbitaltoday.com/2025/05/20/us-sanctions-chinese-satellite-firm-over-alleged-support-for-houthi-attacks/> (2025. május 20.).
- 76 *Foundation for Defense of Democracies (FDD)*, „China Arming Houthi Rebels in Yemen in Exchange for Unimpeded Red Sea Passage”, <https://www.fdd.org/analysis/2025/01/02/china-arming-houthi-rebels-in-yemen-in-exchange-for-unimpeded-red-sea-passage/> (2025. január 2.).
- 77 *NetEase*, „也门政府和胡塞要握手言和了? 中方国际调解院刚成立或迎开门红” [Vajon a jemeni kormány és a húszik békét kötnek? Az újonnan létrehozott Kínai Nemzetközi Közvetítő Intézet jó kezdhet lehet], <https://www.163.com/dy/article/K0M4KR0405568PEY.html> (2025. május 28.).
- 78 Kitimo, Anthony: „Pirates Hold Chinese Vessel, 18 Crew in Somalia Waters”, *The East African*, <http://theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/pirates-hold-chinese-vessel-crew-in-somalia-waters-4847442> (2024. december 5.); Mahmood, Omar: „The Roots of Somalia’s Slow Piracy Resurgence”, *International Crisis Group*, <http://crisisgroup.org/africa/horn-africa/somalia/roots-somalias-slow-piracy-resurgence> (2024. június 7.).
- 79 Oyewole, Samuel: „Houthi Militant Attacks in the Red Sea Raise Fears of Somali Piracy Resurgence”, *The Conversation*, <http://theconversation.com/houthi-militant-attacks-in-the-red-sea-raise-fears-of-somali-piracy-resurgence-221665> (2024. január 31.); Kitimo, Anthony: „Return of Piracy on Somalia Waters to Push up Costs”, *The East African*, <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/return-of-piracy-on-somalia-waters-to-push-up-costs-4490794> (2024. január 14.); *Reinsurance Solutions*, „African Maritime Insurance More Critical than Ever as Piracy Surges”, <https://www.reinsurancesa.co.za/african-maritime-insurance-more-critical-than-ever-as-piracy-surges-news> (2025. április 24.).
- 80 Hand, Marcus: „Ransom Payment Could Trigger New Wave of Somali Pirate Attacks”, *Seatrade Maritime News*, <http://seatrade-maritime.com/ship-operations/ransom-payment-could-trigger-new-wave-of-somali-pirate-attacks> (2024. május 6.); Schuler, Mike: „Somali Piracy Resurges after Monsoon Lull”, *gCaptain*, <http://gcaptain.com/somali-piracy-resurges-after-monsoon-lull/> (2024. december 6.); Hand, Marcus: „Suspected Pirate Hijacking of Dhow off Somalia”, *Seatrade Maritime News*, <http://seatrade-maritime.com/piracy/suspected-pirate-hijacking-of-a-dhow-off-somalia> (2025. március 18.).
- 81 *DefenceWeb*, „Bulk Carrier Abdullah Highjacked by Pirates in the Indian Ocean as Piracy Ramps up”, <http://defenceweb.co.za/sea/sea-sea/bulk-carrier-abdullah-highjacked-by-pirates-in-the-indian-ocean-as-piracy-ramps-up/> (2024. március 14.); Vreÿ, Francois és Blaine, Mark: „Red Sea and Western Indian Ocean Attacks Expose Africa’s Maritime Vulnerability”, *Africa Centre for Strategic Studies*, <http://africacenter.org/spotlight/red-sea-indian-ocean-attacks-africa-maritime-vulnerability/> (2024. április 9.).
- 82 *ICC Commercial Crime Services*, „Piracy and Armed Robbery against Ships: Report for the Period 1 January – 31 March 2025”, <https://www.piclub.or.jp/wp-content/uploads/2025/04/2025-Jan-Mar-IMB-Piracy-and-Armed-Robbery-Report.pdf> (a letöltés ideje: 2025. június 16.).
- 83 *European Council*, „Horn of Africa and Somalia: Operation ATALANTA, EUTM and EU-CAP Somalia’s Mandates Extended for Two Years”, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/12/16/horn-of-africa-and-somalia-operation-atalanta-eutm-and-eucap-somalia-s-mandates-extended-for-two-years/> (2024. december 16.).

- 84 *Combined Maritime Forces*, „CTF 151: Counter-Piracy”, <http://combinedmaritimeforces.com/ctf-151-counter-piracy/> (2025. január 22.); Khan, Naimat: „Pakistan Navy Ship Conducts Counter-Piracy Patrols in Arabian Sea”, *Arab News*, <http://arabnews.com/node/2596016/pakistan> (2025. április 5.).
- 85 Hancock, George: „Piracy is Back in the Horn of Africa – What’s Behind its Return?” Royal United Services Institute (RUSI), 2024. <http://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/piracy-back-horn-africa-whats-behind-its-return> (2025. április 5.).
- 86 Swinhoe, Dan: „The Houthis and the Red Sea: A New Risk to Subsea Cables”, *Data Centre Dynamics*, <https://www.datacenterdynamics.com/en/analysis/the-houthis-and-the-red-sea-a-new-risk-to-subsea-cables/> (2024. április 16.).
- 87 Mauldin, Alan: „Do Submarine Cables Account for over 99% of Intercontinental Data Traffic?”, *TeleGeography*, <http://blog.telegeography.com/2023-mythbusting-part-3> (2023. május 3.).
- 88 Chan, Bianca: „Wall Street’s Digital Lifelines: Severed Undersea Cables Could Be a Big Problem for the Global Financial System”, *Business Insider*, <https://www.businessinsider.com/severed-undersea-cables-big-problem-wall-street-2025-2> (2025. február 13.).
- 89 *GIP Digital Watch*, „Concerns Raised over Houthi Threat to Critical Submarine Cables in Red Sea”, <http://dig.watch/updates/concerns-raised-over-houthi-threat-to-critical-submarine-cables-in-red-sea> (2024. február 5.).
- 90 Mauldin, Alan: „The Red Sea: A Key Subsea Cable Crossroads Under Siege”, *TeleGeography*, <http://blog.telegeography.com/the-red-sea-a-key-subsea-cable-crossroads-under-siege#:~:text=According%20to%20TeleGeography’s%20latest%20data,cables%20in%20the%20Red%20Sea.> (2024. január 17.).
- 91 Hirsch, David és Bourdin, Aureole: „Launch of International Advisory Body to Support Resilience of Submarine Telecom Cables”, *International Telecommunications Union (ITU)*, <https://www.itu.int/en/mediacentre/Pages/PR-2024-11-29-advisory-body-submarine-cable-resilience.aspx> (2024. november 29.).
- 92 Wilhelm, Rene és Buckridge, Chris: „Mediterranean Fibre Cable Cut – a RIPE NCC Analysis”, *RIPE NCC*, <http://ripe.net/analyse/archived-projects/mediterranean-fibre-cable-cut/> (a letöltés ideje: 2025. június 16.).
- 93 Forrás: Mauldin, „The Red Sea”.
- 94 Cochrane, Paul: „Cable Firms Eye Eritrea as Houthi Attacks Threaten Red Sea Internet Traffic”, *Middle East Eye*, <http://middleeasteye.net/news/cable-firms-eye-eritrea-yemen-houthi-attacks-threaten-internet-traffic> (2024. június 10.); Cochrane, Paul: „Rubymar Sinking: Did Houthi Ship Attack Sever Red Sea Internet Cables?”, *Middle East Eye*, <http://middleeasteye.net/news/rubymar-sinking-did-houthi-ship-attack-sever-red-sea-cables> (2024. március 7.).
- 95 *Al-Masirah*, „قائدُ الثورة يردُّ على الأكاذيب الغربية بشأن كابلات الإنترنت في باب المندب” [A forradalom vezetője válaszol a Báb el-Mandeb alatt futó internetkábelekkel kapcsolatos nyugati hazugságokra], <https://www.almasirahnews.com/125842/> (2024. február 13.).